

SUKOBI IZMEĐU NORMI

Izv. prof. dr. sc. Luka Burazin

Literatura:

R. Guastini, *Sintaksa prava* (2018), str. 269-283

POJAM ANTINOMIJE

- N1: ako Č1 (vožnja cestom), onda P(O desno)
- N2: ako Č1 (vožnja cestom), onda ne-P(Z desno)
  - pridržavanje N1 = kršenje N2 (i obratno)
  - stanje sukoba, suprotnosti, nespojivosti = antinomija
- antinomija postoji kada je neki konkretan slučaj podložan dvama suprotnim rješenjima
  - načelo jednakosti, pravna sigurnost?
- skup normi bez antinomija = dosljedan skup
- je li pravo dosljedan skup normi?

VRSTE ANTINOMIJA

1) antinomije *in abstracto*

- kad su dvjema normama nespojive pr. posljedice povezane s *apstraktnim* č.s. koja se međusobno *pojmovno* preklapaju
- npr. N1 (Z pobačaj) i N2 (D terapijski pobačaj)
- razred terapijskih pobačaja je podrazred razreda pobačaja (pojmovna povezanost)
- nužne antinomije
- moguće utvrditi prilikom tumačenja teksta (*in abstracto*)

VRSTE ANTINOMIJA

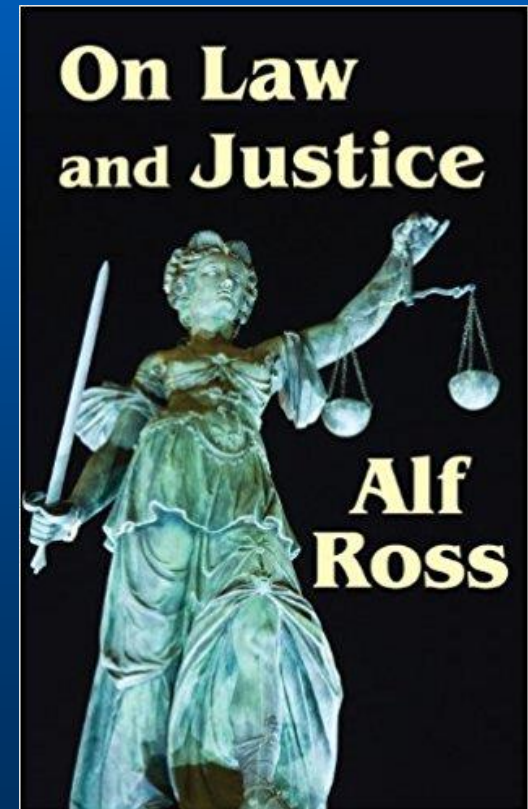
2) antinomije *in concreto*

- kad su dvjema normama, premda nisu sukobljene in abstracto, nespojive pr. posljedice povezane s istim *konkretnim* č.s.
- N1 (O plaćanje poreza za državljane) i N2 (N plaćanje poreza za nezaposlene)
- razred "državljeni" i razred "nezaposleni" nisu pojmovno povezani
- (ne)postojanje nezaposlenih državljana je kontingentna činjenica
- kontingentne antinomije
- moguće utvrditi prilikom primjene normi

POTPUNE I DJELOMIČNE ANTINOMIJE

□ prema stupnju preklapanja razreda č.s.

- 1) potpune antinomije
- 2) djelomične antinomije
  - a) jednostrano djelomične
  - b) dvostrano djelomične

POTPUNE I DJELOMIČNE ANTINOMIJE

1) potpune antinomije

- kad su dvjema normama nespojive posljedice povezane s *istim* razredom č.s.
- npr. N1(D razvod braka) i N2(Z razvod braka)

2) djelomične antinomije

a) jednostrano djelomične

- razred č.s.1 u cijelosti sadržan u razredu č.s.2
- npr. N1(Z pobačaj) i N2 D(terapijski pobačaj)

b) dvostrano djelomične

- neka č.s. iz N1 preklapaju se s nekim č.s. iz N2
- npr. N1(Z lov na veprove i zečeve) i N2(D lov na zečeve i lisice)

ANTINOMIJE I TUMAČENJE

- rješavanje antinomija je problem tumačenja?
- $O1 \rightarrow N1$ ili $N2$; $O2 \rightarrow N3$ ili $N4$; $N1$ v. $N3$
  - u sukobu nisu odredbe nego norme
  - antinomija je plod tumačenja!
    - i. izbjegavanje antinomije prilagođujućim tum.
    - ii. stvaranje antinomije tumačenjem
      - sudac: priprema za neprimjenu jedne od dviju normi
      - znanstvenik: priprema za pravno-političko djelovanje
    - iii. antinomija logički pretpostavlja tumačenje
    - iv. antinomija ne može biti "riješena" tumačenjem

NAČINI RJEŠAVANJA ANTINOMIJA

- 1) antinomija između normi dva istovrsna izvora
  - npr. dva obična zakona, dvije uredbe
  - **kriterij kronologije:** kasnija norma (prešutno) ukida raniju
  - *lex posterior derogat legi priori*

- 2) antinomija između normi raznovrsnih izvora
  - a) antinomija između normi dva raznovrsna, različito rangirana izvora
    - npr. ustav i zakon, zakon i uredba
    - **kriterij hijerarhije:** viša norma čini nevaljanom nižu₈
    - *lex superior derogat legi inferiori*

NAČINI RJEŠAVANJA ANTINOMIJA

- b) antinomija između normi dva raznovrsna, jednakorang. izvora različitih dosega nadležnosti, pri čemu jedan zadire u nadležnost drugoga
  - npr. zakon i uredba sa zakonskom snagom
  - načelo **nadležnosti**: primjena norme iz nadležnog (mjerodavnog) izvora
- c) antinomija između normi dva raznovrsna, jednakorang. izvora prava djelomično različitih dosega nadležnosti, pri čemu svaki određuje u svom dosegu
  - npr. zakon i uredba sa zakonskom snagom
  - kriterij **kronologije**

NAČINI RJEŠAVANJA ANTINOMIJA

- 3) antinomija između državnih i europskih normi
  - a) antinomija između europske i zakonske norme
    - načelo **nadređenosti** europskog prava: primjena europske norme
    - zakonska norma se izuzima iz primjene
    - ali: zakonska norma nije ukinuta ni nevaljana
  - b) antinomija između europske i ustavne norme
    - primjena europske norme, osim ako nije riječ o vrhovnim ustavnim načelima ili normama kojima se jamče nepovrediva prava
    - kompromis: države članice zadržavaju marginu diskrecije u uređenju najvažnijih ustavnih pitanja

NAČINI RJEŠAVANJA ANTINOMIJA

- 4) antinomija između ustavnih načela
- neprimjenljivost kriterija hijerarhije, kronologije i specijalnosti
  - rješavanje sukoba primjenom tehnike **ponderiranja** (**odvagivanja**) načela

Robert Alexy (1945-)
Njemačka

formula težine

$$W_{i,j} = \frac{I_i \cdot W_i \cdot R_i}{I_j \cdot W_j \cdot R_j}$$

Robert Alexy
Theorie der
Grundrechte
suhrkamp taschenbuch
wissenschaft

NAČINI RJEŠAVANJA ANTINOMIJA

- uspostavljanje između sukobljenih načela:
  - a) vrijednosne hijerarhije
    - jednoj od normi pridaje se veća vrijednost ("težina")
    - vrijednosno viša norma nadvladava nižu
    - vrijednosno niža norma stavlja se na stranu
  - b) pomične hijerarhije
    - hijerarhija se uspostavlja samo za konkretan slučaj
- npr. sukob između prava na zdravlje i prava na slobodu poduzetništva u pogledu odredbe: "Zabranjuje se prodaja duhanskih proizvoda iz automatskih naprava."

KRITERIJ SPECIJALNOSTI

- *lex specialis derogat legi generali*
  - posebija norma ograničava doseg općenitijoj
- 1) antinomija između istorednih normi koje su u odnosu pravilo-iznimka
  - jednostrano djelomična antinomija
  - N1(Č) – N2(Č1)
  - N1(Z trgovine opojnim drogama) – N2(D trgovina kanabisom)
  - N2 ograničava doseg (derogira) N1
  - obje norme su i dalje valjane i vrijedeće

KRITERIJ SPECIJALNOSTI

- 2) antinomija između istorednih normi čija se područja primjene djelomično preklapaju
  - dvostrano djelomična antinomija
  - N1(Č1) – N2(Č2)
  - N1(pr. na privatnost) – N2(sloboda tiska)
- a) N1 ograničava doseg N2
- b) N2 ograničava doseg N1
- dakle, nemoguće neposredno primijeniti kriterij specijalnosti
- pretpostavka uporabe k. specijalnosti je uspostava vrijednosne hijerarhije!

HVALA NA POZORNOSTI!

K R A J